

УДК 7.07:793

ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НА ДИЗАЙН БАНКНОТ

ГРИНЬКО Дмитро

Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна
dimagrinco@gmail.com

У роботі досліджується вплив національної ідентичності на дизайн грошових знаків. Проаналізовано історичні постаті, архітектурні пам'ятки та національну символіку, що відображає культурну спадщину та політичний контекст держав. На основі розглянутих країн виявлено ключові тенденцій та прийоми які застосовуються дизайнерами при розробці дизайну паперових грошей у країнах з різним культурним підґрунтям.

Ключові слова: банкноти, грошові знаки, дизайн, національна ідентичність, культура.

ВСТУП

Дизайн банкнот проектується з урахуванням національних символів, історичних діячів та важливих архітектурних пам'яток. Валюта відіграє не лише естетичну складову, але й є потужний засобом просування національної ідентичності. Дизайн грошей поєднує історичні, культурні, мистецькі та політичні символи, для формування та підтримання національної ідентичності нації. Через використання в дизайні визначних діячів, архітектурних пам'яток, національних орнаментів, флори та фауни різні країни виражають свої цінності та ідентичність не лише для громадян, але і для всього світу. Метою дослідження є аналіз особливостей дизайну сучасних банкнот України, Польщі, Єврозони, Великої Британії, Кореї та Китаю, визначити, як вони відображають національну ідентичність.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основними завданнями дослідження є проаналізувати візуальні та символічні елементи банкнот досліджуваних країн. Визначити взаємозв'язок дизайну банкнот та національної ідентичності країни. Систематизувати підходи до дизайну грошових знаків країн з різними культурами.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Кожна країна має свою історію заснування, кожна культура є унікальною це зумовлено як історичними так і геополітичними факторами. Всі ці фактори зумовили значний вплив і на дизайн грошових знаків. Норазян М. у своїй роботі зазначає, що наявність державної валюти відіграє таке ж значення як і національна символіка [1]. Такий висновок є достовірним, адже національна валюта є важливим інструментом представлення держави у міжнародному контексті. Дослідженням банкнот займаються Сергієнко О.М. та Орліогло О.А., вони доводять що дизайн банкноти несе в собі історичну та культурну цінність [2]. Ганс де Хей у своїй ґрунтовній роботі досліджує ідентичність в дизайні

банкнот [3]. Для більш широкої вибірки було обрано Європейські та Азійські країни для порівняння у розрізі культурних відмінностей.

Українським банкнотам (рис. 1) характерне використання історичного підґрунтя. Грошові знаки містять зображення видатних – поетів, художників, філософів та політичних діячів, які відіграли ключову роль у формуванні національної самосвідомості українців. Також на банкнотах зображені визначні архітектурні пам'ятки які є пов'язані з постаттю розміщеною на лицьовому боці. Використання національних орнаментів та символів підкреслює українську ідентичність.

Рис. 1. Українські банкноти

Польські злоті (рис. 2) мають чітке історичне спрямування на банкнотах зображені королі та державні діячі, які відіграли роль у державотворенні країну. Крім того, на зворотному боці банкнот розміщено архітектурні пам'ятки, що символізують національну спадщину.

Рис. 2. Польські банкноти

На євро банкнотах (рис. 3) відсутнє чітке відображає конкретної національної ідентичності, а натомість використовуються вигадані споруди в архітектурних стилях різних епох. Таке використання загальних ілюстрацій символізує єдність і взаємозв'язок між країнами ЄС.

Рис. 3. Банкноти ЄС

Фунти стерлінгів (рис. 4) мають дизайн, що поєднує монархічну спадщину та культурні досягнення країни. На банкнотах традиційно зображується портрет діючого монарха, а також видатні політики, письменники, філософи. Декоративними елементами виступають орнаменти пов'язані з монархією та тло з архітектурними спорудами.

Рис. 4. Банкноти Великої Британії

Південнокорейські вони (рис. 5) відображають культурні та філософські традиції країни. На банкнотах розміщені портрети відомих мислителів, поетів, художників та вчених. Крім того, дизайн містить зображення характерної флори та фауни, які притаманні Південній Кореї.

Рис. 5. Банкноти Південної Кореї

Юані (рис. 6) відображають китайську політичну та історичну спадщину. Центральним образом сучасних банкнот є портрет Мао Цзедуна, що підкреслює вплив комуністичної ідеології. Окрім цього, на банкнотах зображені відомі природні та культурні пам'ятки Китаю – Велика китайська стіна, храм Неба, що акцентує увагу на давній історії та силі нації.

Рис. 6. Китайські банкноти

Банкноти різних країн мають чітку дизайн систему яка спрямована на композиційне розміщення номіналу, портретів виданих діячів, архітектурних пам'яток, національної символіки у вигляді орнаментів та фонових зображень. Всі ці елементи формують цілісний дизайн банкноти. Варто зазначити, що в процесі аналізу банкнот було встановлено, що форма правління впливає на дизайн банкноти (таб. 1). Наприклад Китай є соціалістичною однопартійною республікою і основним елементом дизайну валюти виступає засновник КНР. На банкнотах Великої Британії використання портрету монарху на лицьовому боці банкноти зумовлено тим що форма правління країни є парламентська монархія. Євросоюз виступає за рівність та об'єднаність націй тому дизайнери євро банкнот уникають використання будь якої національної приналежності.

Таблиця 1.
Вплив державної форми правління на дизайн банкнот

Країна	Форма правління	Композиційний центр	Національні символи
Україна	Парламентсько-президентська республіка	Поети, художники, філософи, політики	Архітектурні пам'ятки
Польща	Парламентська республіка	Королі, державні діячі	Геральдичні символи
ЄС	Наднаціональний союз	Архітектурні стилі	—
Велика Британія	Парламентська монархія	Монархи, політики, письменники, філософи	Архітектурні пам'ятки, символи монархії
Південна Корея	Демократична республіка	Мислителі, поети, художники, вчені	Флора та фауна
Китай	Соціалістична однопартійна республіка	Засновник КНР	Архітектурні пам'ятки, флора

ВИСНОВКИ

Дизайн банкнот є важливим елементом формування національної ідентичності та культурного коду країни. Аналіз показав, що державний устрій країни зумовлює використання історичних діячів та споруд, разом з національними символами, які в свою чергу виступають інструментом зміцнення національної самосвідомості та політичного нарративу держави.

Таким чином можемо вважати, що національна ідентичність відіграє найважливішу роль на початкових етапах проєктування дизайну банкнот.

ЛІТЕРАТУРА

1. Норазян М. Дизайн національної валюти як елемент само-ідентифікації країни (на прикладі грошової одиниці гривні). Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2007. - № 8. С. 88-90.
2. Сергієнко, О. М. Дизайн грошових банкнот як твір мистецтва, що несе у собі історичну та культурну цінність. Орліогло. Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2017. Вип. 10. С. 57–61.
3. Heij, H. de. Designing banknote identity. Occasional Studies. 2012. Vol.10/No.3. P. 396.

HRYNKO D.

THE INFLUENCE OF NATIONAL IDENTITY ON THE BANKNOTES DESIGN

The study examines the impact of national identity on banknote design. Historical figures, architectural landmarks, and national symbols reflecting the cultural heritage and political context of states are analyzed. Based on the examined countries, key trends and techniques used by designers in the development of paper money design in countries with different cultural backgrounds have been identified.

Key words: banknotes, monetary signs, design, national identity, culture.